

1. Co je to obchod s lidmi?

Obchod s lidmi neboli novodobé otroctví je nejhorší formou porušování lidských práv.

Obchodování s lidmi se rozumí: najímání, doprava, transfery, ukrývání nebo přijímání osob pod hrozbou nebo za použití síly nebo jiných forem nátlaku, únosem, lstí, podvodem, zneužitím pravomoci nebo situace bezbrannosti nebo za použití poskytnutí nebo získání peněz nebo prospěchu k získání souhlasu pro ovládnutí osoby jinou osobou, za účelem vykořisťování.

Vykořisťování zahrnuje:

- prostituci,
- nucenou práci,
- služby,
- otroctví,
- nevolnictví,
- odstraňování orgánů.

Obchod s bílým masem se netýká pouze cizích států, ale i nás. Česká republika není výjimkou. Stejně jako ve většině zemí je v České republice obchodování s lidmi trestným činem, při kterém dochází k porušování lidských práv. Vychází z trestního zákoníku č. 40/2009 Sb. § 168.

2. Týká se obchod s lidmi pouze žen, nebo i mužů?

Obětí obchodu s lidmi se může stát kdokoliv! Mezi rizikové kategorie patří:

- ženy, muži, děti,
- lidé, kteří pocházejí z neuspokojivého či nefungujícího prostředí,
- osoby žijící v chudobě,
- pracovní migranti,
- sociálně vyloučené osoby,
- osoby nedisponující dostatkem informací,
- uživatelé/uživatelky drog,
- osoby, které se živí prostitucí.

3. Kolika lidí se obchod s lidmi týká?

Konkrétní čísla není možné vzhledem k rozsahu a složitosti daného problému určit. Mezinárodní studie uvádějí, že ročně je celosvětově obchodováno 700 tisíc až 2 miliony osob, přičemž 300 až 500 tisíc osob je každoročně obchodováno v rámci Evropy. Odhaduje se, že celosvětový roční příjem z obchodu s lidmi se pohybuje mezi 8,5 až 12 miliardami eur. Podle studie

Mezinárodní organizace práce (ILO) je na celém světě 12,3 milionu osob obětí nucené práce, přičemž z tohoto počtu je 2,4 milionu osob zároveň obětí obchodu s lidmi za tímto účelem; roční zisky pachatelů jsou pak odhadovány na 31,6 miliardy dolarů. Je nutné uvést, že se jedná pouze o odhady. Reálná situace může být jiná. Obchod s lidmi je celosvětovým problémem, který jde velmi těžko odhalit.

4. Existuje nějaká prevence/ochrana před tím, aby mladé dívky nenaletěly případným podvodníkům?

Důležité v boji proti obchodu s lidmi je informovanost, znalost rizik a především svých práv. Obětí obchodu s lidmi se může stát každý z nás. Nejčastější případy obchodu s lidmi se týkají osob, které vycestovaly do zahraničí za prací.

V případě vycestování do zahraničí za prací je vhodné dodržovat následující pravidla:

- Provéřit nabídku práce / prověřit místo, kam mám přijet.
- Cestovní doklady – okopírovat cestovní doklady a mít je vždy při sobě, nikomu nesvěřovat pas, doma zanechat okopírovaný pas a aktuální fotografii.
- Pracovní povolení – informovat se o svém pracovním povolení.
- Ubytování – předejte blízkým/rodině informace o tom, kde jste ubytovaní, a kontakty na ubytovnu/hotel, kde bydlíte.
- Pracovní smlouva – nikdy nepodepisujte smlouvu v cizím jazyce, pokud jí nerozumíte, zjistěte si obecné podmínky práce v dané zemi.
- Cestovní pojištění – zajistěte si komplexní cestovní pojištění, které zahrnuje pojištění proti úrazu nebo onemocnění.
- České velvyslanectví – před odjezdem si zjistěte, kde je nejbližší velvyslanectví, a zajistěte si kontakt.
- Finanční prostředky – zajistěte si zpáteční letenku/jízdenku, mějte vždy při sobě finanční obnos na pokrytí základních nákladů spojených s pobytem v zahraničí.

Vhodné je si také zjistit a mít s sebou následující kontakty:

- kontakt na českou ambasádu v dané zemi,

- čísla tísňových volání v dané zemi,
- kontakt na pomáhající nevládní organizaci v dané zemi.

5. Co dělat, když se setkám s osobou, která je v podobné situaci?

Máte-li ve svém okolí či ve své péči obchodovanou osobu českého původu nebo jste se sami stali obětí, kontaktujte ihned zastupitelský úřad České republiky ve vašem okolí či přímo národní pobočku Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) v České republice v Praze, která realizuje Program dobrovolných návratů do ČR. Kontaktovat lze případně odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra České republiky.

6. Je u nás prostituce legální?

Prostituce je v České republice nelegální. Jedinými právními normami, které v současnosti prostituci reflektují, jsou:

- zákon č. 241/1922 Sb., o potírání pohlavních nemocí,
- zákon č. 2/2003 Sb., o obcích, podle něhož může být postiženo jednání, které je v rozporu s vydanou obecně závaznou vyhláškou (dále jen „OZV“), jako přestupek podle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích.

V rámci trestního zákoníku č. 40/2009 Sb. lze jednání související s prostitucí postihovat podle:

- § 189 kuplířství,
- § 190 prostituce ohrožující mravní vývoj dětí,
- § 168 obchodování s lidmi.

Co se týče obchodování s lidmi, tak tento problém upravuje:

- Listina základních práv a svobod,
- zákon o potírání obchodu s ženami a dětmi.

Prostituci je možné vykonávat nezávisle a bez narušování veřejného pořádku již v několika zemích, jako např. ve Velké Británii, v Nizozemí, Rakousku, Německu, Dánsku.

7. Jak by se změnila situace prostitutek v případě legalizace?

Ženy, které poskytují placené sexuální služby, by měly průkaz, do kterého by každý měsíc dostávaly razítko od lékaře, že jsou zdravé. A především by za svoje příjmy musely odvádět daně. Prostitutky by se staly pod-

nikatelkami, vedly by si účetnictví, platily daně! Jde pouze o návrh do sněmovny, je tedy na zákonodárcích, zda bude schválen.

Ovšem musíme si říci, že většina žen, které poskytují placené sexuální služby, chce zůstat v anonymitě a nechce veřejně prohlašovat, že poskytují sexuální služby za úplatu. Existuje tudíž velké riziko, že tato práce bude vykonávána načerno.

Obchod s lidmi je stále trestným činem, který jde velmi těžko rozpoznat, a podle všeho legalizací prostituce tento jev nevymizí.

8. Jak je možné, že u nás mohou fungovat veřejné domy (viz ulice Ve Smečkách)? Vždyť prostituce u nás nebyla legalizována.

V České republice je prostituce nelegální činnost. Mnoho věcí je zakázáno a neslučuje se se zákonem, ale také se dá mnoho věcí šikovně obejít. Někdo se pohybuje na krajních hranicích zákona, když si představíme pomyslnou úsečku vedoucí z bodu A do bodu B, a mezi těmito dvěma body je to, co nám zákon povoluje a kde se můžeme volně pohybovat. Záleží na každém jedinci, kde je mu dobře a kde se pohybuje. Někdo dělá vše tak, jak mu zákon a svědomí povoluje. Jiný se neustále pohybuje na hraně a další jedinec, třeba byt těsně, ale přece jen, tyto hranice přestupuje.

Veřejné domy jako takové v podstatě „neexistují“. Aby provozovatelé veřejných domů mohli v sex byznysu podnikat a vyhnuli se ilegální činnosti, nechávají si svůj podnik a činnost podnikání zapsat jako hotel, penzion, bar. atp. Řádný penzion či hotel musí mít ubytovací knihu s hosty, takovou evidenci provozovatelé řádně mají a kontrolním orgánům předkládají, a tak jsou krytí. Jiná věc je, koho si poté přivedou jejich hosté na svůj pronajatý pokoj, to už nespadá do ničí kompetence.

Odovědi vypracovala:

Kamila Dušková, Oblastní charita Znojmo

Odkazy:

La Strada ČR, o.p.s

www.strada.cz

Mezinárodní organizace pro migraci Praha

www.iom.cz

Arcidiecézní charita Praha – projekt Magdala

www.praha.charita.cz

Projekt Šance

www.sance.info

Organizace pro pomoc uprchlíkům

www.opu.cz

Ministerstvo vnitra České republiky

www.mvcr.cz

Sdružení pro integraci a migraci

www.migrace.com

Doporučená literatura:

Výzkum obchodu s lidmi především za účelem nucené práce.

Intermundia, o.p.s., Havířov 2005. Dostupné na <http://www.mvcr.cz/clanek/obchod-s-lidmi-popis-situace-v-obchodu-s-lidmi-979350.aspx>

ČERNÍK, J.; HULÍKOVÁ, T.; VINTR, V.; KRIŠTOF, R.: *Pilotní výzkum prostředí obchodu s lidmi na území České republiky.*

IOM, Praha, 2005 Dostupné na <http://www.mvcr.cz/clanek/obchod-s-lidmi-popis-situace-v-obchodu-s-lidmi-979350.aspx>

Poslední aktualizace 12/2014